

Nově registrované odrůdy jarního ječmene v pokusech genetických zdrojů v roce 2006

Dr. Ing. Jarmila Milotová
Zemědělský výzkumný ústav Kroměříž, s.r.o.

Úvod

V roce 2006 došlo k navýšení osevních ploch jarních obilovin v důsledku velmi dlouhé zimy a špatného přezimování ozimých obilovin a v některých lokalitách i následných jarních záplav. Jarní ječmen se pěstoval na ploše 425,6 tis. ha, což představuje ve srovnání s rokem 2005 nárůst o 22,3 tis. ha (tj. 17,9 %). Dvou až třítydenní zpoždění jarních prací způsobilo, že jarní ječmen byl vyset velmi pozdě, což se nepříznivě odrazilo v jednotlivých fenologických fázích během vegetace včetně sklizně, neboť ječmen dozrával až koncem července a vlivem tropických teplot spíše „doschl“ než dozrál. Nástup deštivého počasí koncem července a počátkem srpna se podepsal jak na celkové produkci, tak především na kvalitě sladovnického ječmene. Porostlé ječmeny byly značně fyziologicky poškozené, což se negativně promítlo do základního jakostního požadavku – klíčivosti.

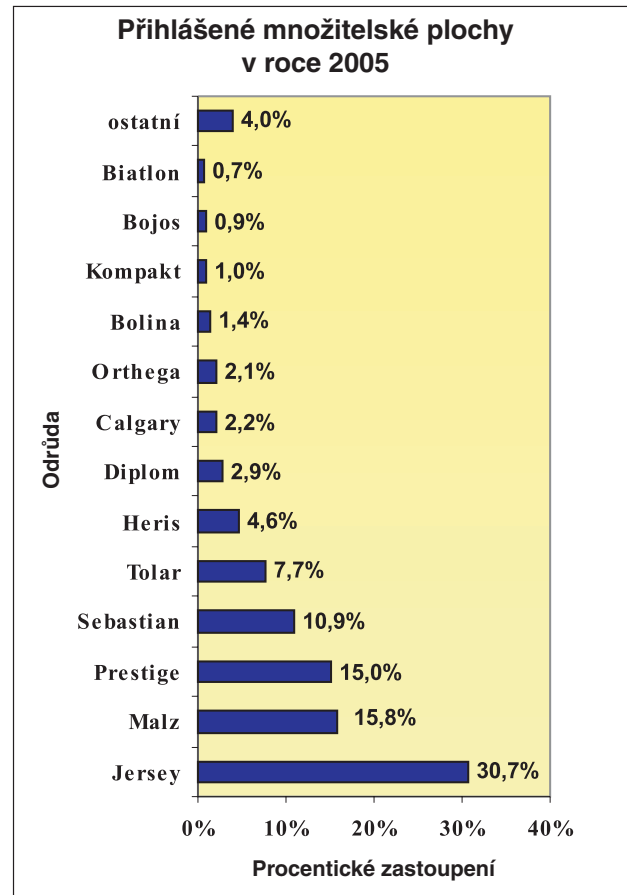
Podle odhadů ČSÚ bylo dosaženo průměrného výnosu 3,67 t/ha a oproti roku 2005 jde o snížení o 0,70 t/ha. Celkově bylo dosaženo velmi průměrné sklizně s nízkými jakostními parametry. Pro zemědělskou praxi to znamená, že charakter vnitřního trhu se změní na trh s vyrovnanou nabídkou a se zvýšenou poptávkou po jakostní produkci zejména sladovnického ječmene. U sladovnického ječmene se předpokládá zvýšení cenové hladiny na úroveň 3800–4100 Kč/t.

Množitelské plochy jarního ječmene v roce 2005 a 2006

Odrůdová skladba s vysokým procentickým zastoupením sladovnických odrůd je již dlouholetým trendem v pěstování jarního ječmene v ČR. Porovnáme-li zastoupení odrůd v přihlášených množitelských plochách v roce 2005 a 2006 (graf 1 a 2), zjistíme, že největší množitelské plochy mají i v roce 2006 odrůdy Jersey (NLD), Sebastian (DNK), Prestige (GBR) a Malz (CZE), které mají více než desetiprocentní zastoupení v množitelských plochách. Přestože došlo k mírnému poklesu množitelských ploch ve srovnání s rokem 2005 u odrůd Jersey, Prestige a Malz a naopak k výraznému nárůstu ploch u odrůdy Sebastian (DNK), patří i nadále jmenované odrůdy k nosným v současné odrůdové skladbě jarního ječmene. Nelze také přehlédnout nárůst množitelských ploch u sladovnických odrůd Diplom (DEU), Bojos (CZE) a u nesladovnických odrůd Calgary (FRA) a Bolina (DEU). Více než 2 % množitelských ploch zaujímá také novinka roku 2006 odrůda Xanadu (DEU). Stabilní množitelské plochy v rozmezí 4–6 % si i nadále udržují odrůdy Heris a Tolar (CZE).

Nově registrované odrůdy v roce 2006 a vlastní výsledky z polních pokusů genetických zdrojů ječmene

V minulém roce byly registrovány 3 odrůdy jarního ječmene – sladovnické Braemar (GBR) a Xanadu (DEU) a nesladovnická Tocada (DEU). S uvedenými materiály se mohli seznámit účast-

nici Polního dne pořádaného 15. června 2006 Zemědělským výzkumným ústavem Kroměříž, s.r.o. kde byly představeny v demonstračních pokusech jarních obilovin na parcelách 1 x 10 m².

Uvedené odrůdy byly také zařazeny do tříletých cyklů v malo-parcelkových pokusech 3 x 2,5 m² a hodnoceny podle schválené Metodiky práce s kolekcemi drobnozrnných obilnin (Stehno et al., 2000) v rámci programu „Národní program konzervace a využívání genetických zdrojů rostlin a agro-biodiversity“. Odrůdy jsme získali do kolekce genetických zdrojů jarního ječmene přímo od zahraničních firem, které jsou zároveň udržovateli těchto materiálů. Jednotlivé znaky byly hodnoceny podle Klasifikátoru genus *Hordeum* L. (Lekeš a kol. 1986). Pokusy nebyly během vegetace fungicidně ošetřeny z důvodu posouzení přirozeného zdravotního stavu. Výnos zrna byl přepočten na průměrný výnos kontrolní odrůdy Annabell (DEU) a na dosažený výnosový průměr kontrolních odrůd Annabell (DEU) a Prestige (GBR). Zjištěné průměrné hodnoty jednotlivých znaků (Tab.1–3) z tříletého hodnocení jsou uvedeny u každé odrůdy pod základními charakteristikami, které vydal ÚKZUZ v Brně.

BREAMAR

Původ: NFC 5563 x NFC 94-20
 Udržovatel: Syngenta Seeds Ltd., Velká Británie
 Zástupce v ČR: Innoseeds, s.r.o.
 Rok registrace: 2006 (NFC 498-45)

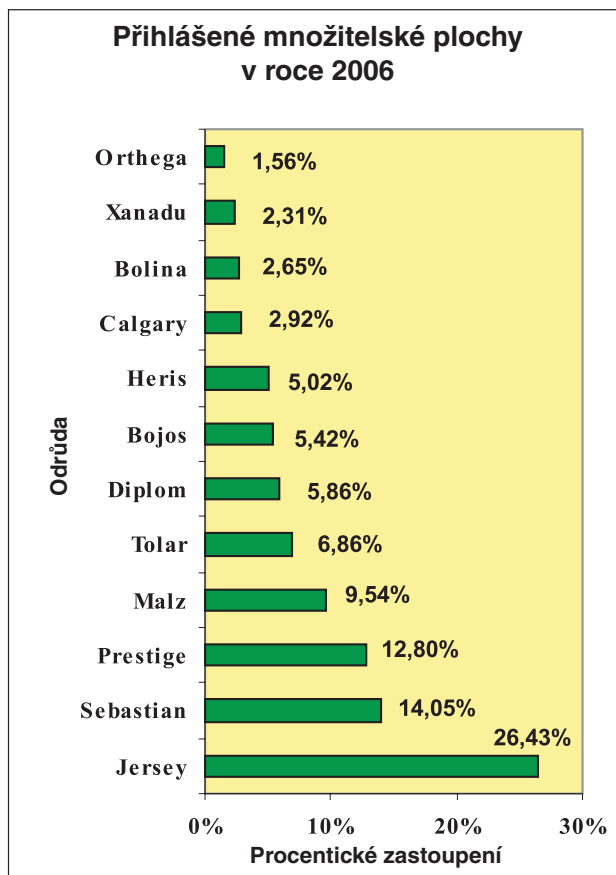
Poloraná odrůda sladovnického ječmene se středně nízkým stéblem (74cm) a se střední odolností k poléhání (6). Zrno je velké a vyrovnané, HTZ vysoká (48g), podíl předního zrna vysoký (90%). Odrůda vykazuje vysoký počet PPS (804) na jednotku plochy, má vysokou odolnost k padlí travnímu a ke rzi ječné. K hnědé skvrnitosti je odolnost střední. Nadprůměrné výnosy dává ve všech výrobních oblastech (KVO 101%, ŘVO a OVO 102% a BVO a PVO 104% na průměr odrůd). Hodnota bodu USJ je 7.

Odrůda byla zařazena do tříletého cyklu hodnocení v rámci studia genofondu jarního ječmene v letech 2002-2004 a dosáhla v průměru hodnoceného období následujících výsledků.

XANADU

Původ: Viskosa x Scarlett
 Udržovatel: Nordsaat, Německo
 Zástupce v ČR: SAATEN - UNION CZ, s.r.o.
 Rok registrace: 2006 (NORD 00/2310)

Poloraná sladovnická odrůda se středně nízkým stéblem (73cm) a se střední až vysokou odolností k poléhání (7). Zrno je středně velké až velké, HTZ vysoká (48g), podíl předního zrna velmi vysoký (nad 90%). Odrůda vykazuje odolná k padlí travnímu, středně odolná ke komplexu hnědých skvrnitostí, ke rzi ječné a Rh. secalis. Je vhodná do všech výrobních oblastí. V KVO dosahuje 103% na průměr odrůd, v ŘVO 104% a v OVO a PVO 104%. Odrůda dosahuje 6,5 bodu USJ a řadí se mezi odrůdy s výběrovou sladovnickou kvalitou.

Odrůda Xanadu ukončila v roce 2006 tříletý cyklus hodnocení a v pokusech světové kolekce jarního ječmene v podmínkách Kroměříže dosáhla následujících výsledků.

Tab. 1: Hlavní hospodářské znaky – odrůda Breamar (ZVÚ, s.r.o. roky 2002–2004)

Délka vegetační doby	Délka rostlin cm	Odolnost				Výnos zrna t. ha ⁻¹	% ke K	% k prům. kontrol	HTZ g	Počet produktiv. stébel m ²	Počet zrn v klasu	Hmotnost zrna klasu g	Podíl zrna nad sítím 2,5 mm %
		poléhání 9–1	Padlí travní 9–1	Hnědá skvrnitost 9–1	Rez ječná 9–1								
110	83	9	9	7	7	7,91	91,0	93,7	48,7	789	21,8	1,06	97

Tab. 2: Hlavní hospodářské znaky – odrůda Xanadu (ZVÚ, s.r.o. roky 2004–2006)

Délka vegetační doby	Délka rostlin cm	Odolnost				Výnos zrna t. ha ⁻¹	% ke K	% k prům. kontrol	HTZ g	Počet produktiv. stébel m ²	Počet zrn v klasu	Hmotnost zrna klasu g	Podíl zrna nad sítím 2,5 mm %
		poléhání 9–1	Padlí travní 9–1	Hnědá skvrnitost 9–1	Rez ječná 9–1								
105	84	9	7	7	6	9,6	113,0	119,4	47,8	805	25,1	1,19	94

TOCADA

Původ: Pasadena x Henni
Udržovatel: Lochow-Petkus GmbH, Německo
Zástupce v ČR: Selekt, a.s.
Rok registrace: 2006 (LP 1124.8.98)

Polopozdní odrůda se středně nízkým stéblem (76 cm) a se střední až vysokou odolností k poléhání (7). Zrno je velké a vyrovnané, HTZ velmi vysoká (51 g), podíl předního zrna střední (83 %). Počet produktivních stébel na jednotku plochy má střední (734). Vykazuje střední odolnost k houbovým chorobám. Výnos zrna je velmi vysoký ve všech výrobních oblastech. V KVO dosahuje 107%, RVO a OVO 108%, a v BVO a PVO 107% na průměr odrůd. Odrůda je nesladovnická.

Odrůda Tocada podobně jako odrůda Xanadu ukončila v roce 2006 tříletý cyklus hodnocení (2004–2006) a v pokusech světové kolekce jarního ječmene v podmínkách Kroměříže dosáhla následujících výsledků.

Závěr

Jarní sladovnický ječmene je stále perspektivní komoditou v České republice. Nově registrované odrůdy jarního ječmene jsou velmi kvalitní a mohou pěstitelům přispět k efektivnímu využití jejich produkce, zejména v intenzivním systému hospodaření. Současné moderní odrůdy sladovnického i nesladovnického ječmene velmi dobře zhodnocují vstupy do jejich pěstování. Vysoký výnos zrna těchto odrůd a vysoká kvalita mohou být velmi dobře finančně zhodnoceny.

Pro článek byly použity údaje ze situační a výhledové zprávy Obiloviny 2006, ÚKZUZ dostupné na internetu a vlastní výsledky z pokusů genetických zdrojů.

Příspěvek vznikl z finanční podpory projektu „Národní program konzervace a využívání genetických zdrojů rostlin a agrobiodiversity.“

Tab. 3: Hlavní hospodářské znaky – odrůda Tocada (ZVÚ, s.r.o. roky 2004–2006)

Délka vegetační doby	Délka rostlin cm	Odolnost				Výnos zrna t. ha ⁻¹	% ke K	% k prům. kontrol	HTZ g	Počet produktiv. stébel m ²	Počet zrn v klasu	Hmotnost zrna klasu g	Podíl zrna nad sítím 2,5 mm %
		poléhání 9–1	Padlí travní 9–1	Hnědá skvrnitost 9–1	Rez ječná 9–1								
105	85	9	4	6	6	9,74	114,6	121,0	50,7	573	33,3	1,69	92

S VÁMI, PRO VÁS...

Přehled přípravků Agro Alliance do obilnin

HERBICIDY

- ◆ Agritox 50 SL
- ◆ Cliophar 300 SL
- ◆ Grodyl 75 WG
- ◆ Kaput Harvest
- ◆ Tolian Flo
- ◆ Toluron
- ◆ Tropotox 40 SL

FUNGICIDY

- ◆ Karben Flo Stefes
- ◆ Ornament 250 EW
- ◆ Spartakus
- ◆ Sportak Alpha HF

REGULÁTOR RŮSTU

- ◆ Celstar 750 SL

INSEKTICIDY

- ◆ Alimetrin 10 EM
- ◆ Alfametrin

LISTOVÁ HNOJIVA

- ◆ Rosasol Even
- ◆ Wuxal Super
- ◆ Wuxal SUS Kombi Mg

AGRO ALLIANCE
Agro Alliance, s.r.o. : 252 26 Třebotov 304, tel.: 257 830 137-8, www.agroalliance.cz